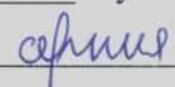

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ВНУТРІШНІХ ХВОРОБ ТВАРИН ТА КЛІНІЧНОЇ
ДІАГНОСТИКИ

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Завідувач кафедри

 Руслан ДУБІН

« 26 » 2025 р.

«ПОГОДЖЕНО»

В.о. декана факультету

ветеринарної медицини

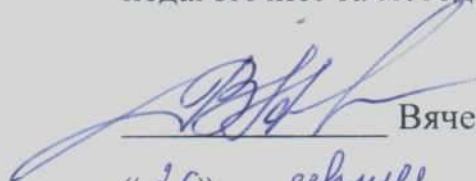
 Катерина РОДІОНОВА

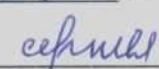
« 26 » 2025 р.

«ПОГОДЖЕНО»

В.о. проректора з науково-

педагогічної та методичної роботи

 Вячеслав СЕДОВ

« 26 » 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

ВП 06 ФАРМАКОГНОЗІЯ І ФІТОТЕРАПІЯ
У ВЕТЕРИНАРНІЙ МЕДИЦИНІ

РІВЕНЬ ВИЩОЇ
ОСВІТИ

ДРУГИЙ (МАГІСТЕРСЬКИЙ)

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

21 «ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

211 «ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА»

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

«ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА»

СТРУКТУРНИЙ

ФАКУЛЬТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

ПІДРОЗДІЛ

ОДЕСА – 2025

Робоча програма з освітнього компонента «Фармакогнозія і фітотерапія у ветеринарній медицині» для здобувачів за освітньо-професійної програми «Ветеринарна медицина» спеціальності 211 «Ветеринарна медицина» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

Розробник:

Любов ФРАНЧУК-КРИВА, доцент, кафедри внутрішніх хвороб тварин та клінічної діагностики, к. вет. наук

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри внутрішніх хвороб тварин та клінічної діагностики

Протокол № 1, від 26.08 2025 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Руслан ДУБІН

Гарант освітньої програми

(підпис)

Ігор ПАНІКАР

1.ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма здобувача вищої освіти	Характеристика освітнього компонента
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>21«Ветеринарна медицина»</u>	денна форма навчання
	Спеціальність <u>211 «Ветеринарна медицина»</u>	Вибіркова
Модулів – 2	Освітня програма: <u>211 «Ветеринарна медицина»</u>	
Змістових модулів – 2		Семестр
Індивідуальне науково-дослідне завдання —		7-й
		Лекції
		<i>18 год.</i>
		Лабораторні
		<i>30 год.</i>
Загальна кількість годин – 120 год.	Рівень вищої освіти: <u>другий</u> <u>(магістерський)</u>	Самостійна робота
<i>72 год.</i>		
Вид контролю:		
<i>залік – 7 сем.</i>		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,0 самостійної роботи – 5,0		

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить – 48/72.

2. Мета та завдання освітнього компонента

Програма вивчення освітнього компонента *«Фармакогнозія і фітотерапія у ветеринарній медицині»* відноситься до складу вибіркового освітнього компонента з циклу професійної підготовки освітньо-професійної програми «Ветеринарна медицина» підготовки здобувачів вищої освіти ступеня «Магістр».

Передумовами вивчення дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти компетентності у сфері раціонального використання та застосовування лікарських рослин у лікуванні і профілактиці захворювань тварин з урахуванням хімічного складу, технології заготівлі і переробки для використання у практиці ветеринарної медицини та пошуку нових ефективних лікарських засобів.

Метою освітнього компонента є формування у здобувачів методології вибору найбільш ефективного, безпечного фітопрепарату або їх комбінацій для лікування тварин на основі знань морфологічних ознак, хімічного складу лікарських рослин, технології заготівлі, переробки та клініко-фармакологічної характеристики лікарської рослинної сировини.

Предметом вивчення освітнього компонента *«Фармакогнозія і фітотерапія у ветеринарній медицині»* є:

- лікарські рослини як джерела лікарської сировини та деякі продукти тваринного походження;
- морфологічна ідентифікація лікарських рослин;
- біологічно активні речовини лікарських рослин;
- інтерпретація зв'язку хімічної будови біологічно-активних речовин з фармакологічною дією;
- правила заготівлі, сушіння, зберігання рослинної сировини;
- основні принципи фітотерапії;
- рослинні препарати: особливості їх використання, показання, протипоказання;
- загальні правила приготування і дозування лікарських форм із рослинної сировини;
- фітотерапевтичні прописи.

Завдання освітнього компонента *«Фармакогнозія і фітотерапія у ветеринарній медицині»* зводиться до удосконалення загальних компетентностей, висвітлення основних принципів фітотерапії захворювань різних органів та систем тварин, систематизації та закріплення знань з морфо-біологічних ознак лікарських рослин, характеристики їх основних діючих речовин та особливостей складання рецептурних прописів для виготовлення лікарських форм з лікарської рослинної сировини.

Знати:

- назву українською та латинською мовою, найбільш вживані синоніми, географічне поширення, морфолого-анатомічні ознаки і хімічний склад лікарських рослин;
- класифікацію лікарської рослинної сировини;

- основні групи БАР природного походження та їх фізико-хімічні властивості;
- загальні правила раціональної заготівлі, сушіння, зберігання та фармакогностичного аналізу лікарської рослинної сировини;
- основні принципи фітотерапії;
- основних правила формування фітокомпозицій;
- лікарські рослини Одеської області;
- принцип вибору окремих лікарських рослин (фітопрепаратів) у конкретній клінічній ситуації і групи препаратів;
- принципи складання комбінацій лікарських засобів з урахуванням клінічного перебігу захворювань;
- фармакокінетику і фармакодинаміку препаратів з лікарських рослин;
- показання та протипоказання до застосування лікарських рослинних засобів;
- орієнтовані терапевтичні дози лікарських рослинних засобів для тварин різних видів;
- найбільш раціональні лікарські форми;
- способи виписування рецептів, токсичність і побічну негативну дію на лікарські рослинні засоби;
- способи лікування в разі отруєння при передозуванні.

Вміти:

- складати рецептурні прописи на лікарські форми з рослинної сировини;
- правильно підібрати дозу та визначити періодичність введення ліків;
- інтерпретувати зв'язок хімічної будови БАР з фармакологічною дією;
- застосовувати фітозасоби різним видам тварин;
- визначати терапевтичну ефективність застосування лікарських рослинних засобів;
- призначати антидотну терапію при отруєннях лікарськими рослинами;
- виготовляти прості та складні лікарські форми з рослинної сировини.
- інформувати власників тварин про основні характеристики і біологічну дію лікарських рослин, показання та протипоказання до застосування лікарської рослинної сировини.

3. Компетентності та програмні результати навчання

В результаті вивчення освітнього компонента «Фармакогнозія і фітотерапія у ветеринарній медицині» у здобувача вищої освіти формуються:

Інтегральна компетентність (ІК).

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень, упровадження інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог .

Загальні компетентності:

ЗК.1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, пошуку, оброблення інформації з різних джерел;

ЗК.2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК.3. Знання та розуміння предметної області і професії;

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно так і письмово, здатність спілкуватися іншою мовою на загальні та фахові теми;

ЗК.9 Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків;

ЗК 10. Прагнення до збереження довкілля.

Фахові (спеціальні) компетентності:

ФК. 1. Здатність розуміти особливості будови і функціонування систем органів, тканин, клітин тварин та їх симбіотів.

ФК. 3. Здатність дотримуватися правил техніки безпеки, асептики, антисептики у здійсненні фахової діяльності.

ФК.6. Здатність раціонально організовувати проводити та аналізувати результати лабораторних та спеціальних діагностичних досліджень.

ФК. 7. Здатність впроваджувати лікувальні заходи в разі обслуговування тварин хворих на інфекційні, інвазійні та незаразні хвороби..

Програмні результати навчання:

Знання

ПРН 1. Відтворювати термінологію з компонентів освітньої програми.

ПРН 2. Демонструвати розуміння особливостей діяльності лікаря ветеринарної медицини та функціонування галузевих виробничих структур в сучасних умовах господарювання.

Уміння

ПРН 5. Упорядковувати інформацію із вітчизняних та іноземних джерел для розроблення діагностичних, лікувальних, профілактичних заходів та підприємницьких стратегій.

ПРН 7. Встановлювати зв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень.

ПРН 8. Проводити моніторинг щодо динаміки розвитку біологічних процесів в популяціях тварин, поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля.

ПРН 11. Створювати в колективах атмосферу для обговорення нагальних питань з урахуванням професійної етики, позитивної соціальної та емоційної поведінки, поваги до етичних принципів та стандартів

ПРН 12. Пропонувати інноваційні підходи для вирішення проблемних ситуацій професійного або соціального походження.

ПРН 13. Рекомендувати до застосування карантинні та оздоровчі заходи, методи терапії, профілактики, діагностики та лікування хвороб різної етіології, фармацевтичні препарати різного спектру та механізму дії.

ПРН 14. Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі, профілактики заразних і незаразних хвороб та лікування тварин, виробничих і технологічних процесах, запроваджених у підприємствах.

4. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Всього	в тому числі		
		лекції	лабор. зан.	сам. роб
1	2	3	4	5
Змістовний модуль 1. Фармакотерапія захворювань нервової, дихальної систем і системи крові				
Тема 1. <i>Фармакогнозія і фітотерапія: вступ до дисципліни. Значення, термінологія і задачі.</i>	12	2	4	6
Тема 2. <i>Лікарська рослинна сировина та її класифікація. Біологічно активні речовини лікарських рослин.</i>	12	2	4	6
Разом за змістовним модулем 1	24	4	8	12
Змістовний модуль 2. Фармакотерапія захворювань травної, гепатобіліарної та сечовидільної систем				
Тема 1. <i>Фітозасоби, які впливають на органи травної та дихальної систем.</i>	20	4	4	12
Тема 2. <i>Фітозасоби, що діють на серцево-судинну систему і систему крові.</i>	18	2	4	12
Тема 3. <i>Фітозасоби, що діють на органи сечової, статеві систем та метаболізм.</i>	18	2	4	12
Тема 4. <i>Фітозасоби, що діють на нервову систему. Фітозасоби, що застосовуються у дерматології.</i>	18	2	4	12
Тема 5. <i>Лікарські рослини з протимікробною і протипаразитарною дією.</i>	24	4	6	14
Разом за змістовним модулем 2	96	14	22	60
Усього годин за освітній компонент	120	18	30	72

5. Зміст освітнього компонента

5.1. Програма освітнього компонента

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1.

«Ключові поняття фітотерапії і фармакогнозії»

Тема 1.1 Фармакогнозія і фітотерапія: вступ до дисципліни. Значення, термінологія і задачі

Вступ до дисципліни: визначення, мета, завдання фармакогнозії і фітотерапії, структура предмету. Поняття і терміни у фармакогнозії. Принципи фітотерапії.

Тема 1.2 Лікарська рослинна сировина та її класифікація. Біологічно активні речовини лікарських рослин

Лікарська сировина: визначення і класифікація. Лікарські форми з рослинної сировини. Функції та спектр застосування лікарських рослин в сучасній ветеринарній практиці. Класифікація біологічно активних сполук лікарських рослин. Лікарські рослини Одеської області.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2.

«Фітопрофілактика і фітотерапія захворювань у практичній діяльності»

Тема 2.1 Фітозасоби, які впливають на органи травної та дихальної систем

Лікарські рослини при захворюваннях шлунково-кишкового тракту. Лікарські рослини з жовчогінною і гепатозахисною дією. Лікарські рослини та фітозасоби, що виявляють мукоактивну, протикашльову дію.

Тема 2.2 Фітозасоби, що діють на серцево-судинну систему і систему крові

Рослини, що виявляють кардіотонічну дію. Серцеві глікозиди. Лікарські рослини, що виявляють протиаритмічну дію. Лікарські рослини, що виявляють гіпотензивну дію.

Тема 2.3 Фітозасоби, що діють на органи сечової, статеві систем та метаболізм

Лікарські рослини, які виявляють сечогінну дію. Лікарські рослини з уроантисептичною дією. Лікарські рослини, які впливають на обмін речовин. Вітаміновмісні лікарські рослини. Лікарські рослини, які мають імуномодулюючий ефект.

Тема 2.4 Фітозасоби, що діють на нервову систему. Фітозасоби, що застосовуються у дерматології

Лікарські рослини, які проявляють переважно пригнічуючий вплив на центральну нервову систему. Лікарські рослини, які проявляють переважно збуджуючий вплив на центральну нервову систему. Лікарські рослини, які володіють збуджуючим впливом на аферентну інервацію. Лікарські рослини з переважним пригнічуючим впливом на аферентну інервацію.

Тема 2.5 Лікарські рослини з протимікробною і протипаразитарною дією.

Лікарські рослини з протибактеріальною дією. Лікарські рослини, які володіють протигельмінтною дією. Лікарські рослини з репелентною дією. Лікарські рослини, що володіють противірусною активністю.

5.2 Теоретичний зміст освітнього компонента (курс лекцій)

№	Змістовний модуль, теми лекцій і орієнтовний перелік питань
Змістовний модуль 1.	
1.1	<i>Фармакогнозія і фітотерапія: вступ до дисципліни. Значення, термінологія і задачі (2 год.)</i> Вступ до дисципліни: визначення, мета, завдання фармакогнозії і фітотерапії, структура предмету. Поняття і терміни у фармакогнозії. Принципи фітотерапії.
1.2	<i>Лікарська рослинна сировина та її класифікація. Біологічно активні речовини лікарських рослин (2 год.)</i> Лікарська сировина: визначення і класифікація. Лікарські форми з рослинної сировини. Функції та спектр застосування лікарських рослин в сучасній ветеринарній практиці. Класифікація біологічно активних сполук лікарських рослин. Лікарські рослини Одеської області.

Змістовний модуль 2.	
2.1	<i>Фітозасоби, які впливають на органи травної та дихальної систем (4 год.)</i> Лікарські рослини при захворюваннях шлунково-кишкового тракту. Лікарські рослини з жовчогінною і гепатозахисною дією. Лікарські рослини та фітозасоби, що виявляють мукоактивну, протикашльову дію.
2.2	<i>Фітозасоби, що діють на серцево-судинну систему і систему крові (2 год.)</i> Рослини, що виявляють кардіотонічну дію. Серцеві глікозиди. Лікарські рослини, що виявляють протиаритмічну дію. Лікарські рослини, що виявляють гіпотензивну дію.
2.3	<i>Фітозасоби, що діють на органи сечової, статевий систем та метаболізм (2 год.)</i> Лікарські рослини, які виявляють сечогінну дію. Лікарські рослини з уроантисептичною дією. Лікарські рослини, які впливають на обмін речовин. Вітаміновмісні лікарські рослини. Лікарські рослини, які мають імуномодулюючий ефект.
2.4	<i>Фітозасоби, що діють на нервову систему. Фітозасоби, що застосовуються у дерматології (2 год.)</i> Лікарські рослини, які проявляють переважно пригнічуючий вплив на центральну нервову систему. Лікарські рослини, які проявляють переважно збуджуючий вплив на центральну нервову систему. Лікарські рослини, які володіють збуджуючим впливом на аферентну інервацію. Лікарські рослини з переважним пригнічуючим впливом на аферентну інервацію. Лікарські рослини при захворюваннях шкіри. Застосування рослинних препаратів для лікування опіків та ран.
2.5	<i>Лікарські рослини з протимікробною і протипаразитарною дією. (4 год.)</i> Лікарські рослини з протибактеріальною дією. Лікарські рослини, які володіють протигельмінтною дією. Лікарські рослини з репелентною дією. Лікарські рослини, що володіють противірусною активністю.

5.3 Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми (питання)	К-ть годин
1	2	3
Змістовний модуль 1. «Ключові поняття фітотерапії і фармакогнозії» (8 год.)		
1.	Основи заготівельного процесу рослинної сировини. Загальні правила і особливості збору лікарської рослинної сировини . Сушіння ЛРС.	4
2.	Основні лікарські форми з рослинної сировини.	2
3.	Лікарська сировина тваринного походження. Отрути змій. П'явки і гірудотерапія. Ланолін. Бодяга. Мумійо.	2
Змістовний модуль 2. «Фітопрофілактика і фітотерапія захворювань у практичній діяльності» (22 год.)		

4.	Лікарська рослинна сировина, яка містить вуглеводи, ліпіди. Лікарські рослини та лікарська рослинна сировина, які містять органічні кислоти.	4
5.	Лікарська рослинна сировина, яка містить іридоїди.	4
6.	Лікарська рослинна сировина, яка містить похідні антрацену, лігнани і кумарини. Хімічна будова, класифікація, фізико-хімічні властивості, біологічні ефекти, поширення. Крушина ламка. Щавель кінський. Жостір проносний. Марена красильна. Розторопша плямиста. Подофіл щитовидний. Амі велика. Пастернак посівний.	4
7.	Лікарська рослинна сировина, яка містить переважно хромони, флавоноїди, дубильні речовини. Хімічна будова, класифікація, фізико-хімічні властивості, біологічні ефекти, поширення. Віснага морквоподібна. Волошка синя. Фіалка триколірна і фіалка польова. Цмин пісковий. Сухоцвіт багновий. Череда трироздільна. Аморфа кущова.	4
8.	Лікарська рослинна сировина, що містить сапоніни і вітаміни. Хімічна будова, класифікація, фізико-хімічні властивості, біологічні ефекти, поширення. Астрагал шерстистоквітковий. Плющ звичайний. Синюха блакитна. Аралія маньчжурська. Діоскорея ніпонська. Якiрці сланкі.	2
9.	Лікарська рослинна сировина, що містить алкалоїди. Хімічна будова, класифікація, фізико-хімічні властивості, біологічні ефекти, поширення. Дурман звичайний. Беладона звичайна. Чистотіл звичайний. Лобелія здута. Софора товстоплідна. Термопсис ланцетоподібний.	2
10.	Лікарська рослинна сировина, що містить ефірні олії та ферменти. Хімічна будова, класифікація, фізико-хімічні властивості, біологічні ефекти, поширення. Лаванда вузьколиста. М'ята перцева. Коричник камфорний. Полін гіркий. Чебрець повзучий. Материнка звичайна. Кавун звичайний.	2
Разом за навчальний рік:		30

5.4 Самостійна робота

№ з/п	Назва теми (питання)	Кількість годин
Змістовний модуль 1. «Ключові поняття фітотерапії і фармакогнозії»		
1	Історія розвитку та становлення фітотерапії і фармакогнозії.	2

2	Сировинна база лікарських рослин: дикорослі і культивовані лікарські рослини. Охорона дикорослих лікарських рослин. Правила раціональної заготівлі лікарської рослинної сировини різних морфологічних груп.	4
3	Правила і приклади складання зборів із лікарської рослинної сировини, методи їх аналізу. Взаємодія фітопрепаратів та медикаментозної терапії.	2
4	Стандартизація лікарської рослинної сировини і фітозасобів, види аналітично-нормативної документації на лікарську рослинну сировину.	2
5	Основні лікарські форми з рослин із пластичнопружним середовищем (мазі, супозиторії) та тверді (порошки, гранули, таблетки).	2
Разом за 1 модуль		12
Змістовний модуль 2. «Фітопрофілактика і фітотерапія захворювань у практичній діяльності»		
6	Методи отримання ефірних олій з лікарської рослинної сировини. Методи контролю якості. Застосування ефірних олій.	4
7	Отруйні рослини півдня України. Токсикологія отруйних рослин. Характеристика фітотоксинів. Фармакокінетика та фармакодинаміка отруйних речовин рослин.	4
8	Лікарські рослини з адаптогенною дією.	6
9	Використання фітозасобів з антиоксидантними властивостями.	4
10	Рослинні засоби, що застосовують для поліпшення апетиту.	6
11	Особливості складання зборів при цих захворюваннях при захворюваннях гепатобіліарної системи.	6
12	Фітотерапія при ендокринних захворюваннях. Хімічний склад, діючі речовини та механізм дії лікарських рослин, що застосовуються для лікування захворювань ендокринної системи.	4
13	Фітотерапія в офтальмології.	4
14	Засоби рослинного походження, які використовуються в акушерській практиці.	6
15	Фітотерапія алергійних захворювань. Хімічний склад, діючі речовини та механізм дії лікарських рослин.	4
16	Хімічний склад, діючі речовини та механізм дії лікарських рослин, що застосовуються за ентомозів.	4
17	Фітотерапія захворювань опорно-рухового апарату. Хімічний склад, діючі речовини та механізм дії лікарських рослин, що	4

	застосовуються для лікування захворювань опорно-рухового апарату.	
18	Фітотерапія в онкології. Основні принципи фітотерапії в онкології. Хімічний склад, діючі речовини та механізм дії лікарських рослин, що застосовуються для лікування онкологічних захворювань. Офіційні та неофіційні лікарські рослини, які використовуються в онкології.	4
Разом за 3 модуль		60
Разом годин самостійної роботи за освітній компонент		72

5.5 Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання є формою індивідуально-консультативної роботи викладача зі здобувачами, яка здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи.

Орієнтовний перелік тем індивідуальних завдань для самостійної роботи:

1. Лікарські рослини, внесені до Червоної книги України. Можливості їх використання у медичній практиці.
2. Лікарські рослини гепатопротекторної дії.
3. Гриби, які застосовуються в медицині.
4. Водорості та лишайники, що використовуються в медицині.
5. Лікарські рослини і лікарська рослинна сировина – джерело йоду.
6. Лікарські рослини і лікарська рослинна сировина – джерело селену.
7. Лікарські рослини і лікарська рослинна сировина – джерело токоферолу.
8. Гомеопатія та застосування лікарських рослин та лікарської рослинної сировини.
9. Фітоінжиніринг та фітоінжинірингові препарати.
10. Культура клітин і тканин рослин – перспективне джерело отримання лікарської сировини.
11. Харчові лікарські рослини.
12. Лікарська сировина тваринного походження: мускус, кошеніль, спермацет, амбра.
13. Лікарські рослини та сировина, які використовують у виробництві БАД
14. Основні напрямки розробок БАД і СХП в Україні.
15. Ароматерапія у ветеринарній медицині.
16. Фітотерапія для профілактики передчасного старіння.
17. Роль фітотерапії для збереження здоров'я мікробіому.
18. Фітотерапія в стоматології.
19. Отруйні і сильнодіючі рослини, які використовують у фітотерапії.
20. Якісні реакції на визначення у лікарській рослинній сировині полісахаридів (сапонінів, алкалоїдів, глікозидів т.і.).
21. Основні напрямки наукових досліджень в області вивчення лікарських рослин (ЛР). Методи виявлення нових лікарських рослин.

6. Методи навчання

Досягненню програмних результатів освітнього компонента «Фармакогнозія і фітотерапія у ветеринарній медицині» відповідають наступні методи навчання, що представлені в таблиці 1.

Таблиця 1.

Відповідність програмних результатів та методів навчання

Результати навчання	Методи навчання
ПРН 1. Відтворювати термінологію з компонентів освітньої програми.	Словесні: розповідь-пояснення, бесіда, лекція. Наочні: ілюстрація, демонстрація. Інноваційні: метод проекту, мозковий штурм, кейс-стаді, фіш-боун.
ПРН 2. Демонструвати розуміння особливостей діяльності лікаря ветеринарної медицини та функціонування галузевих виробничих структур в сучасних умовах господарювання.	Словесні: розповідь-пояснення, бесіда, лекція. Наочні: ілюстрація, демонстрація. Інноваційні: метод проекту, мозковий штурм, кейс-стаді, фіш-боун.
ПРН 5. Упорядковувати інформацію із вітчизняних та іноземних джерел для розроблення діагностичних, лікувальних, профілактичних заходів та підприємницьких стратегій.	Словесні: розповідь-пояснення, бесіда, лекція. Наочні: ілюстрація, демонстрація. Інноваційні: метод проекту, мозковий штурм, кейс-стаді, фіш-боун.
ПРН 7. Встановлювати зв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень.	Словесні: розповідь-пояснення, бесіда, лекція. Наочні: ілюстрація, демонстрація. Інноваційні: метод проекту, мозковий штурм, кейс-стаді, фіш-боун.
ПРН 8. Проводити моніторинг щодо динаміки розвитку біологічних процесів в популяціях тварин, поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля.	Словесні: розповідь-пояснення, бесіда, лекція. Наочні: ілюстрація, демонстрація. Інноваційні: метод проекту, мозковий штурм, кейс-стаді, фіш-боун.
ПРН 11. Створювати в колективах атмосферу для обговорення нагальних питань з урахуванням професійної етики, позитивної соціальної та емоційної поведінки, поваги до етичних принципів та стандартів	Словесні: розповідь-пояснення, бесіда, лекція. Наочні: ілюстрація, демонстрація. Інноваційні: метод проекту, мозковий штурм, кейс-стаді, фіш-боун.
ПРН 12. Пропонувати інноваційні підходи для вирішення проблемних	Словесні: розповідь-пояснення, бесіда, лекція.

ситуацій професійного або соціального походження.	Наочні: ілюстрація, демонстрація. Інноваційні: метод проекту, мозковий штурм, кейс-стаді, фіш-боун.
ПРН 13. Рекомендувати до застосування карантинні та оздоровчі заходи, методи терапії, профілактики, діагностики та лікування хвороб різної етіології, фармацевтичні препарати різного спектру та механізму дії.	Словесні: розповідь-пояснення, бесіда, лекція. Наочні: ілюстрація, демонстрація. Інноваційні: метод проекту, мозковий штурм, кейс-стаді, фіш-боун.
ПРН 14. Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі, профілактики заразних і незаразних хвороб та лікування тварин, виробничих і технологічних процесах, запроваджених у підприємствах.	Словесні: розповідь-пояснення, бесіда, лекція. Наочні: ілюстрація, демонстрація. Інноваційні: метод проекту, мозковий штурм, кейс-стаді, фіш-боун.

7. Методи контролю

Оцінювання знань здобувачів з освітнього компонента «Фармакогнозія і фітотерапія у ветеринарній медицині» здійснюється у формі поточного, модульного (рубіжного) та підсумкового контролів, які передбачені «Положенням щодо системи оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в Одеському державному аграрному університеті» (нова редакція), затвердженим наказом ректора ОДАУ № 106-заг від 30 квітня 2025 року.

Якість засвоєння змісту освітнього компоненту (незалежно від форми контролю) в Університеті **оцінюється** за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу (чотирибальну – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» чи вербальну – «зараховано», «незараховано») та шкалу ЄКТС згідно з таблицею 2.

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Екзамен	Залік
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	Задовільно	
35-59	FX	Незадовільно	не зараховано
1-34	F		

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання наведена в таблиці 3.

Реалізація основних завдань оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в Університеті досягається системними підходами до оцінювання та комплексністю застосування різних видів контролю.

Поточний контроль - це оцінка роботи здобувачів вищої освіти за всіма видами аудиторних занять (лекції, семінарські, практичні, лабораторні заняття) та самостійної роботи, яка відображає навчальні досягнення здобувачів в освоєнні програмного матеріалу освітнього компонента. Форму проведення поточного контролю під час навчальних занять визначає викладач.

Модульний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється для перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу в кінці кожного навчального модуля (змістовного). Основні завдання модульного контролю полягають у підвищенні мотивації здобувачів вищої освіти до опанування навчального матеріалу, активізації спільної систематичної роботи викладачів і здобувачів вищої освіти упродовж семестру, а також в удосконаленні рівня організації освітнього процесу в Університеті.

Змістовний модуль (модуль) - запланована сукупність тем, що реалізується відповідними формами навчального процесу та підлягає модульному контролю. Модульний контроль проводиться за розкладом аудиторних занять у формі за рішенням кафедри. До модульного контролю допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали індивідуальний навчальний план, тобто передбачені в конкретному змістовому модулі всі види навчальної роботи. Бал за модуль розраховується з урахуванням балів за поточний контроль і модульну контрольну роботу. Оцінювання поточного та модульного контролів здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у національну шкалу та шкалу ECTS (табл.2).

Здобувач вищої освіти, який не брав участь у виконанні всіх видів робіт, передбачених робочою програмою або не склав модульний контроль, має право на його відпрацювання, відповідно до графіку відпрацювань, затвердженого кафедрою внутрішніх хвороб тварин та клінічної діагностики.

З метою підвищення мотивації до систематичної активної роботи протягом усього періоду навчання за відповідним освітнім рівнем вищої освіти, переорієнтацію їхніх цілей з отримання позитивної оцінки на формування стійких знань, умінь та навичок; систематизації знань та активне їх засвоєння упродовж навчального року; подолання елементів суб'єктивізму під час оцінювання знань в Університеті передбачена **накопичувальна система оцінювання знань здобувачів вищої освіти**.

За накопичувальною системою підсумкова оцінка в балах з освітнього компонента розраховується як сума балів отриманих здобувачем вищої освіти за змістові модулі, відвідування на заняттях та за додаткові види робіт з компоненту (активна участь в роботі наукового гуртка кафедри, підготовка реферату і виступ з ним на семінарі, конференції і т.і., доповідь на науковій студентській конференції, призове місце в олімпіаді, підготовка наукової публікації, виконання індивідуального завдання, участь у вдосконаленні навчально-методичної бази кафедри тощо) (табл. 4.).

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90 - 100	A	відмінно	Здобувач виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82 - 89	B	дуже добре	Здобувач вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
74 - 81	C	добре	Здобувач вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64 - 73	D	задовільно	Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
60 - 63	E	достатньо	Здобувач володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

Підсумковий контроль – інтегроване оцінювання результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах за національною шкалою і шкалою ЄКТС, яке включає семестровий контроль та атестацію здобувача.

Таблиця 4

Оцінювання освітнього компонента

Бал за модулі (змістовні модулі) (всього 0-90)	Бал за відвідування (всього 0-5)	Бал заохочувальний (всього – 0-5)
Модуль 1	0-10% пропусків – 5 балів	доповідь на науковій студентській конференції
Модуль 2	10%-20% пропусків – 4 бали	активна участь в роботі наукового гуртка кафедри
	20%-40% пропусків – 3 бали	підготовка реферату і виступ з ним на семінарі, конференції і т.п.
	40%-60% пропусків – 2 бали	призове місце в олімпіаді
	60%-80% пропусків – 1 бал	підготовка наукової публікації
	більше 80% пропусків – 0 балів	виконання індивідуального завдання участь у вдосконаленні навчально-методичної бази кафедри

Максимально можлива оцінка за знання програмного матеріалу освітнього компонента становить 100 балів (табл.5):

- модульний контроль – до 90 балів,
- бал за відвідування занять – до 5 балів,
- бал за додаткові види робіт з вивчення освітнього компонента до 5 балів.

Таблиця 5

Оцінювання освітнього компоненту (від 0 до 100 балів)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Сума
Бал за модулі (змістовні модулі) (всього 0-90)						Бал за відвідування (всього 0-5)	
Поточний контроль 1		Поточний контроль 2					100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	
20	25	10	10	10	10	5	
Модульний контроль - 45		Модульний контроль - 45					

* T1,T2,T3.....- теми занять

Бзм = (3М1 +3М2) :2

Відповідно до «Положення щодо системи оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в Одеському державному аграрному університеті» (нова редакція), затвердженим наказом ректора ОДАУ № 106-заг

від 30 квітня 2025 року здобувач вищої освіти має право на автоматичне зарахування відповідних балів за освітній компонент, підвищити оцінку з освітнього компонента, право на перескладання підсумкового контролю з освітнього компонента.

У випадках конфліктної ситуації за мотивованою заявою здобувача вищої освіти чи викладача, деканом факультету/директором інституту створюється комісія для приймання підсумкового контролю, до якої входять завідувач кафедри (провідний викладач) і викладачі відповідної кафедри, представники деканату та органу студентського самоврядування.

8. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчального процесу передбачає: презентації лекцій, більше 300 зразків лікарських засобів, гербарії лікарських рослин. З обладнання використовується ваги, мікроскопи, аптечний посуд, інфузійні апарати, дозатори, болюсодавачі. З технічних засобів навчання – комп'ютер, мультимедійний проектор. Для лабораторних занять з дисципліни розроблені методичні вказівки.

Перелік тем методичних вказівок

1. Франчук-Крива Л.О. Методичні вказівки до лабораторних занять з дисципліни «Ветеринарна фармакологія» для студентів за напрямком підготовки 6.110.101 - «ветеринарна медицина» освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» за темою **«Препарати, що збуджують центральну нервову систему»**. Одеса: ОДАУ, 2019. 24 с.

2. Франчук-Крива Л.О. Методичні вказівки до лабораторних занять з дисципліни «Ветеринарна фармакологія» для студентів за напрямком підготовки 211 – «Ветеринарна медицина» освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» за темою **«Фармакологічні засоби з інсекто-акарицидною дією»**. Одеса: ОДАУ, 2019. 30 с.

3. Франчук-Крива Л.О. Методичні вказівки до лабораторних занять з дисципліни «Ветеринарна фармакологія» для студентів за напрямком підготовки 211 – «Ветеринарна медицина» освітньо-кваліфікаційного рівня – «магістр» за темою **«Кровотеча та методи її зупинки»**. Одеса: ОДАУ, 2019. 30 с.

4. Франчук-Крива Л.О. **Методичні вказівки до самостійної роботи студентів** (Ч. 2: Позааудиторна самостійна робота студентів) з дисциплін «Ветеринарна фармакологія» та «Клінічна ветеринарна фармакологія» для студентів за напрямком підготовки 211 «Ветеринарна медицина» освітньо-кваліфікаційного рівня – «магістр» ОДАУ, 2019. 28 с.

5. Франчук-Крива Л.О. Методичні рекомендації для лабораторних занять за темою **«Сечогінні лікарські засоби»** з навчальної дисципліни «ветеринарна фармакологія» для студентів спеціальності 211 «ветеринарна медицина» освітнього рівня – магістр, освітньої програми «ветеринарна медицина». Одеса: ОДАУ, 2024. 24 с.

6. Франчук-Крива Л.О. **Фітотерапія захворювань нирок і сечовидільних шляхів** : методичні рекомендації для лабораторних занять з навчальної дисципліни «Фармакогнозія і фітотерапія у ветеринарній медицині» для студентів спеціальності 211 «ветеринарна медицина» освітнього рівня – магістр, освітньої програми «ветеринарна медицина». Одеса: ОДАУ, 2024. 26 с.

7. Франчук-Крива Л.О. **Фітотерапія при захворюваннях гепато-біліарної системи** : методичні рекомендації до лабораторних занять для здобувачів денної форми навчання другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності 211 «Ветеринарна медицина» / укл. Л. О. Франчук-Крива. Одеса : ОДАУ, 2025. 27 с.

8. Франчук-Крива Л.О. **Настої. Відвари. Слизи** : методичні рекомендації до лабораторних занять для здобувачів денної форми навчання другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності 211 «Ветеринарна медицина» / укл. Л. О. Франчук-Крива. Одеса : ОДАУ, 2025. 18 с.

9. Рекомендована література

Базова:

1. Мазулін О.В. Попова Я.В., Берест Г.Г. Фармакогнозія. Збірник тестових завдань з поясненнями «Стандартизація і контроль якості ЛРС, фітопрепаратів та рослинних дієтичних добавок», частина II. Запоріжжя : ЗДМУ, 2021. 79 с.

2. Бобкова І.А., Варлахова Л.В.. Фармакогнозія: підручник (I—III р. а.). 3-є видання. Київ : ВСВ «Медицина». 2018. 504 с.

3. Якубенко Б.Є, Біленко В.Г., Лікар Я.О., Лупша В.І. Лікарські рослини: технологія вирощування та використання: Підручник. Київ: Ліра-К, 2021. 654 с.

Допоміжна:

1. Державна Фармакопея України / Держ. п-во «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». 2-е вид. Доповнення 3. Харків: Держ. п-во «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2018. 416 с.

2. Кривенко В.І. Фітотерапія у гастроентерології. ВД «Медкнига» : Київ. 2021. 296 с.

3. Сучасна фітотерапія. Гарна С.В. та ін. Харків : «Друкарня Мадрид», 2016. 580 с.

4. Фітотерапія в кардіології: Навч. посібник / Ю.І. Корнієвський та ін. Запоріжжя : Вид-во ЗДМУ, 2017. 470 с.

5. Франчук-Крива Л.О. Перспективи застосування фітопрепаратів за еймеріозу. *Молодий вчений*. 2019. № 2 (66). С. 8–11.

6. Франчук-Крива Л.О., Макаревич Т.В., Ушаков О.С. Цілющий дар рослинного царства. *Інноватика в сучасній освіті та науці : теорія, методологія, практика*: мат-ли II Міжнар. літнього наук. симпозіуму. Одеса, 26–27 липня 2019 р. / Інститут інноваційної освіти. Одеса, 2019. С. 94–97.
7. Франчук-Крива Л., Кривий М. Поширені патології у собак та гепатопротективні засоби. *Agrarian Bulletin of the Black Sea Littoral*. 2020. Issue 97. С. 60-70.
8. Франчук-Крива Л.О., Василенко Г.О., Кулієв А.А., Гірін В.В. Рослинні седативні препарати для собак. *Наука, освіта та суспільство: актуальні наукові дослідження*: матеріали міжнар. наук.-пр. конференції, м. Київ, 25-26 лют. 2022 р. Херсон: Видавництво «Молодий вчений», 2022. С.38–41.
9. Франчук-Крива Л., Пивоварова І., Кривий М., Анфьорова М. Регулятори росту комах за ентомозів собак і котів. *Аграрний вісник Причорномор'я*: зб.наук.пр. ОДАУ. Одеса, 2019. Вип. 94. С. 22-26.
10. Франчук-Крива Л.О. Гребенюкова К.О., Ланцова Д.О., Мединська Д.О. Аналіз гепатотропних засобів для собак рослинного походження. VI Міжнародна науково-практична конференція «Наука, суспільство, освіта: актуальні питання та перспективи розвитку» (10-12 травня 2020 р.). SPC “Sci-conf.com.ua”, Харків, 2020. С. 82-86.
11. Хмельницький Г.О., Духницький В.Б. Ветеринарна фармакологія: підручник. Київ: Комфорт, 2017. 571 с.
10. The Merk Veterinary Manual. Eleventh edition / Aiello S.A., Moses M.A., Allen G. Dana et al. 2016. P. 2490–2564.

12. Інформаційні ресурси

1. Аптека: тижневик. URL: <https://www.apteka.ua/>
2. Всесвітня організація охорони здоров'я. URL: <http://www.who.int>
3. Журнал Фітотерапія. Часопис. Науково-практичне видання. URL: <https://fchs.uanm.org.ua/>
4. Компендіум. Фармакологічний довідник. URL: <https://compendium.com.ua/>
5. Несумісності в аптечній технології. URL: https://studopedia.su/5_28158_nesumisni-poiednannya-likarskih-zasobiv.html
6. Пілюлі. Фармакологічний довідник. URL: <https://www.piluli.kharkov.ua/>
7. Повний каталог зареєстрованих в Україні ветеринарних препаратів. VET.in.UA. Ветеринарний інформаційний ресурс України. URL: <http://vet.in.ua/menu/drugs.php>
8. Світова флора. Рослини світової флори. URL: <https://identify.plantnet.org/uk/k-world-flora/species>

9. Фармакологія і токсикологія. Фармацевтична енциклопедія.
<https://www.pharmencyclopedia.com.ua/> URL: <https://pharmtox-j.org.ua/index.php/pharmtox-j>
10. Фармацевт практик: журнал. URL: <https://fp.com.ua/>
13. Фармацевтична енциклопедія. URL: <https://www.pharmencyclopedia.com.ua/>
14. MSD Veterinary Manual. URL: <https://www.msdivetmanual.com/>